

Interview vragen Frank van Dongen.

1. Kan u zichzelf voorstellen aan de leden van onze groep die u nog niet kennen? Kunt u wat over uzelf vertellen?

Ik heb drie volwassen dochters waar ik erg trots op ben. Ik woon met mijn Mexicaanse echtgenote Diana en vijf katten in de bossen van Almere-Hout.

Als ik één woord zou moeten kiezen dat mij typeert, dan is het *creëren*. Uit het niets, *iets* maken. En dat *iets* moet vooral anders en intrigerend zijn, spannend en mysterieus, avontuurlijk en onvoorspelbaar. Het moet vele lagen hebben, dubbele bodems, diepere betekenissen, ontstaan uit een onbekende bron. Het moet nieuwsgierig maken naar een verdere verkenning van dat vreemde, nieuwe *iets*. Je moet er helemaal in kunnen opgaan, als in een ander universum.

Zolang ik me kan herinneren, ben ik al bezig met het bedenken van verhalen en het maken van dingen die in het onbekende binnendringen, om het nader te verkennen. Als kind maakte ik spellen die zo ingewikkeld waren dat er nooit een winnaar kon zijn. Ik schilderde en tekende exotische en dystopische landschappen naar voorbeeld van Don Lawrence en Frank Frazetta. Ik schreef verhalen over avonturen op vreemde planeten die nooit eindigden, omdat er te veel gebeurde. En ik ben altijd gefascineerd geweest door fossielen. Ik zie fossielen als vensters op de geschiedenis van het leven op Aarde, een verhaal dat nog steeds bijna even ondoordringelijk en vreemd is als het verhaal van onze toekomst.

Na mijn schooltijd in Dordrecht ben ik evolutiebiologie en paleontologie gaan studeren in Utrecht. Naast mijn studie was ik vooral druk bezig met wedstrijdroeien en met het schrijven van de eerste versies van mijn SF-roman *Het Bouwplan*, een verkenning van een verre, donkere toekomst, die in 2009 is gepubliceerd. Na mijn militaire dienstplicht als pelotonscommandant bij de infanterie, ben ik gaan werken in de farmaceutische en biotech industrie. Bedrijven helpen om nieuwe producten succesvol op de markt te brengen, vind ik het leukste. Daarbij komen mijn creativiteit, strategische inzicht en doelgerichtheid het beste van pas. Naast mijn werk ben ik altijd aan creëren: schilderen, meubels maken en vooral schrijven. Tussen 2009 en 2015 werkte ik aan niet gepubliceerde fictie en non-fictie stukken over de oorspronkelijke samenlevingsvorm van de mens, de stam. In deze periode is mijn idee ontstaan om een roman te schrijven over de nabije toekomst van de mens: *Ontdekking van de mens*. Sinds 2016 heb ik dagelijks aan deze SF-reeks gewerkt.

2. U bent bioloog, paleontoloog & consultant. En ook nog schrijver. In hoeverre beïnvloeden je andere deskundigheden het schrijven? Gebruikt u uw ervaringen bij het schrijven van de verhalen?

Mijn werk in de farmaceutische en biotech industrie heeft mijn schrijven op vele vlakken beïnvloed en geïnspireerd. Inhoudelijk ben ik dagelijks met de nieuwste ontwikkelingen binnen de medische wetenschap en biotechnologie bezig, wat voor SF-verhalen heel waardevol is. En ik ben voor mijn werk de hele wereld over gezworven, waardoor ik vele verschillende culturen en 'naturen' heb leren kennen, wat bijzonder inspirerend is voor het schrijven van fictie.

Mijn achtergrond als bioloog en paleontoloog heeft een grote rol gespeeld in mijn boeken, vooral in de keuze van de thema's: het doel van het leven, ontmoetingen met vreemde levensvormen, de toekomst van de mens, het zoeken naar het ervaren van het oorspronkelijke menselijke leven. Maar het helpt ook om me een voorstelling te kunnen maken van de aard, het fysieke uiterlijk, het mentale innerlijk en de 'werking' van de mensen, dieren en andere (onbekende) wezens die ik in mijn boeken tot leven probeer te roepen. Paleontologie onderzoekt de biologische geschiedenis van het leven op aarde, de evolutie. De diepe, duistere oorsprong van de mens en het andere het leven op aarde is even intrigerend als de verre, duistere toekomst en het totale onbekende dat zich uitstrekt achter de gapende, tot nu toe onoverbrugbare leegte die ons aan alle kanten omsluit. Het draait allemaal over het onmetelijk grote en veelomvattende wonder van het bestaan. De vraag waarom er überhaupt *iets* is, en niet alleen niets. En hoe het is ontstaan. En waartoe het leidt.

Het Bouwplan in mijn eerste roman kan je zien als de blauwdruk van een organisme dat is ontstaan uit een andere bron van leven. In *Ontdekking van de mens* wordt de mensheid ontdekt door een buitenaardse beschaving, die ook is ontstaan uit een andere bron van leven.

3. U bent al van jongs af aan geïnteresseerd in de toekomst van de mensheid. Hoe is dat zo gekomen?

Ik ben altijd gefascineerd geweest door verhalen waarin de mens op reis ging naar andere werelden. De belofte dat we in de nabije toekomst, die ik zelf nog kan meemaken, verre en vreemde werelden gaan verkennen, geeft het leven een wonderbaarlijke extra dimensie en diepgang. In 1969, ik was toen vijf jaar oud, zag ik het met eigen ogen gebeuren op een kleine zwart-wit televisie. De eerste mensen zetten voet op de maan. Daarnaast ben ik ook altijd benieuwd geweest naar hoe het leven op Aarde zich verder gaat ontwikkelen, wat het vervolg gaat zijn op de biologische evolutie en technologische revolutie waar we middenin zitten, hoe *onze* toekomst er uit gaat zien.

4. Is het thema de toekomst van de mensheid altijd wel een leidraad in uw verhalen?

Ja, zeker. In al mijn verhalen wordt de mens gedwongen om zich te meten met buitenaardse levensvormen en hun beschavingen. Al die ontmoetingen liggen in de toekomst. Tot nu toe heeft de mens alleen hoeven te 'concurreren' met Aarde levensvormen, dieren met dezelfde genetische code als de mens, wat ik noem dezelfde *taal van leven*. Na de 'geïsoleerde' natuurlijke selectie op Aarde, breekt in mijn boeken een volgende fase van evolutie aan. Hierin moet de mens in overlevingskracht, weerbaarheid en aanpassingsvermogen concurreren met wezens die een andere taal van leven hebben. Nadenken en schrijven over hoe deze interstellare concurrentiestrijd zou kunnen gaan verlopen, en wat we hiervan kunnen leren van vreemde beschavingen maar ook over onze eigen natuur, is voor mij onweerstaanbaar fascinerend.

5. Sinds wanneer bent u begonnen met het schrijven van verhalen? Heeft het altijd wel in u gezeten?

Zolang als ik mij herinner, ben ik al bezig met het bedenken, vertellen en opschrijven van science fiction verhalen. Mijn broer William bood altijd een luisterend oor en bracht zijn creatieve ideeën in om de verhalen nog fantastischer te maken. Toen we als kinderen op onze zolderkamer in bed lagen en het licht uit was, konden we uren stiekem praten over de

avonturen van *Pussycatto*, een sluwe, zwarte kat die in zijn ruimteschip vreemde werelden verkende. Met list en bedrog, en zo nodig met bloedig geweld, versloeg Pussycatto iedere buitenaardse vijand die het waagde hem een strobreed in de weg te leggen.

6. Het Bouwplan in uw boek bevat meerdere lagen. Het is mysterieus bijna tot het eind. Maar je proeft er wel doorheen dat er echt een goed onderbouwde logica achter zit. Ik proefde dat er misschien bijna iets persoonlijks verwerkt zit in het bouwplan. Klopt het dat u wat van de drijfveren van uzelf in verwerkt heeft?

De hoofdpersoon van het Bouwplan, Ralen, kan je inderdaad zien als een alter ego van mijzelf, maar dan met veel extremere denkbeelden, verlangens, driften en drijfveren, omdat hij leeft in een extreem uitdagende en vijandige wereld. De protagonist van mijn boeken probeer ik altijd zo dicht mogelijk bij mezelf te houden, zodat ik hem maximale diepgang en echtheid kan geven.

Ralen wordt intellectueel net als ik gedreven door zijn verlangen naar het verkennen van het onbekende, het onderzoeken van vreemd, *ander* leven, het doorgronden van de ware aard, oorzaak en betekenis van het bestaan in het algemeen en zijn eigen bestaan in het bijzonder. En hij is ook gewoon een oorspronkelijk mens, vol innerlijke tweestrijd, altijd rusteloos op zoek naar vriendschap, vrijheid en avontuur.

7. Hoe kwam u op het idee van het Bouwplan?

Toen Alien uitkwam in 1979 was ik vijftien jaar oud. Ik was volledig in de ban van de totale vreemdheid van het eerste contact met een buitenaardse intelligente levensvorm die in deze film zo realistisch wordt verbeeld. Het maakte mijn verlangen naar het grote onbekende nog ondraaglijker. Het opende deuren in mijn bewustzijn naar nog veel meer mogelijke manieren van 'zijn' die zich in het oneindige universum kunnen verschuilen. Dezelfde week ben ik nog vier keer naar de bioscoop in Rotterdam gefietst, twintig kilometer van huis, om me keer op keer onder te dompelen in de intrigerende duisternis van deze SF-horror film. In deze hartstochtelijke adolescentie periode van mijn leven is het idee van Bouwplan ontstaan. Zelfs de naam *Het Bouwplan* zat toen al in mijn hoofd, in de zin van *bouwplan van vreemd leven*. Ook de hoofdlijnen van een plot werkte ik al uit. Dat ging ongeveer zo: 'Lang geleden was er een intelligente levensvorm die besloot op jacht te gaan naar vreemde bronnen van leven in naburige sterrenstelsels, om zich te meten met andere bouwplannen van leven. De afstanden naar de sterren bleken echter zo groot, dat ze met geen mogelijkheid binnen de tijdsperiode van een natuurlijk leven konden worden overbrugd. De levensvorm begon zich in de loop der generaties te veranderen van organisme van vlees en bloed in denkende machines van staal en silicium. Als levende invasiemachines verlieten ze hun wereld en reisden duizenden jaren lang in diepe eenzaamheid door de interstellaire leegte, vergaten hun oorsprong en geschiedenis, bestonden slechts nog om zich te meten met natuurlijke levensvormen en concurrerende interstellair reizende oorlogsmachines. Tijdens de reis ging er echter iets misgegaan, er drong een vreemde indringer in het Bouwplan, waardoor het in zes zones en duizenden fragmenten uiteenviel. In plaats van de wereld van de mens te veroveren, sloeg het Bouwplan op de continenten neer als een regen van versteende eieren die niet meer op eigen kracht konden ontkiemen. De fragmenten lagen eeuwenlang diep in de aardlagen begraven. Hoewel de indringer voorkwam dat de fragmenten zich zelfstandig konden herenigen, kon het Bouwplan niet worden vernietigd en leefde het nog steeds, in een gecodeerde, slapende toestand. Toen de eerste fragmenten uiteindelijk werden gevonden en aangeboord, kwam het Bouwplan eindelijk in direct contact met mensen, dieren en machines. Het Bouwplan begon zijn vreemde, vijandelijke levenskracht op mensen, dieren en

machines uit te oefenen, in een wanhopige poging om de indringer te verdrijven en weer één geheel te worden, zodat het zich in volle kracht kon richten op het onderwerpen van andere beschavingen.'

8. De personages in het boek lijken wel verschillende kanten van het Bouwplan zelf?

Ja, dat klopt. Het Bouwplan is gekliefd in zes zones die ieder toegang geven tot een afgesloten rijk van vreemde kennis, kracht en macht. Zoals er zes verschillende zones in het Bouwplan bestaan, zo zijn er ook zes archetypen speurders naar het Bouwplan, die ieder een eigen speurmacht vormen. Bouwmeesters zoeken naar de fundamenten van de eerste zone. Geologen en ingenieurs boren naar zone twee. Jagers en krijgsheren strijden voor zone drie. Boeren en artsen putten hun kweekkennis, heelkunde en levensverlenging uit zone vier. Wetenschappers speuren naar de verbindingen van de vijfde zone en onderzoeken de interstellaire leegte. Technocraten en heersers wagen zich in de dodelijke duisternis van zone zes.

9. Ik kreeg tijdens het lezen van het Bouwplan dat er een religieus sausje overheen ligt. Klopt dat?

Ik ben zelf niet religieus, en ook de hoofdpersoon Ralen gelooft niet in een klassieke godheid. Maar veel andere personen in het boek ontwikkelen hun eigen religies, enerzijds om de ondoorgrondelijke mysteries van het Bouwplan te kunnen verklaren, anderzijds om uit naam van hogere machten heilige 'speuroorlogen' naar de fragmenten van het Bouwplan te kunnen ontketen.

In de loop der eeuwen ontwikkelen de Bouwplan-speurders verschillende theorieën en filosofieën over de aard, oorsprong en betekenis van het Bouwplan. Ook zijn de meningen verdeeld over wat de relatie is (of zou moeten zijn) tussen Mens en Bouwplan en wat er zal of moet gebeuren wanneer alle fragmenten zijn verenigd en de zes zones versmelten. Speurleiders leggen hun tegenstrijdige visies als religieuze waarheid op aan hun legermachten. De botsingen tussen hun Heilige Woorden en Weerwoorden voeren de beschaving naar de rand van de afgrond en ontvolken de ooit dichtbevolkte continenten en eilanden. In de wereldwijde Heilige Oorlogen worden alle beschikbare wapens en middelen ingezet, ook de derivaten van het Bouwplan zelf.

10. De hoofdpersoon in het boek is erg bezig met een queeste. Is de queeste op zichzelf het belangrijkste van het verhaal?

De eindeloze speurtochten en speuroorlogen die als doel hebben om alle fragmenten van het Bouwplan op te sporen, te veroveren en te verenigen, samenlopend met de inwendige zoektocht en tweestrijd van de hoofdpersonen naar de betekenis van hun eigen leven en hun rol en bestemming in het grote mysterie van het Bouwplan, vormen inderdaad het decor en drama van het boek. Een zeldzame vrouwelijk Bouwplan-speurder zegt over deze queeste: 'Jullie mannen speuren, strijden en sterven voor het Bouwplan, juist omdat jullie niet weten wat het is. Ondraaglijk verlangen naar het onbekende is wat jullie voortdrijft, tot over de rand van de afgrond. Jullie moeten en zullen het onkenbare Bouwplan doorgronden, al wordt het ons aller dood.'

De hoofdpersoon Ralen worstelt zijn leven lang met de vraag wat het Bouwplan is, en wat hij ermee aan moet. Aanvankelijk denkt hij dat het een verkenner is van een verre wereld, op zoek naar andere bronnen van leven. Maar door alle dood en verderf die het Bouwplan zaait, begint hij hieraan te twijfelen. Eigenlijk wil Ralen niets liever dan zorgeloos leven als solitaire

jager in de oerwouden. Hij probeert aan de invloed van het Bouwplan te ontsnappen, maar keer op keer wordt hij weer gegrepen door de roep ervan.

Het draait echter niet alleen om de zoektocht. Ook het doel van de reis is essentieel. Ik laat de hoofdpersonen echte antwoorden geven op wat het Bouwplan is, en waarom het Bouwplan juist op hun wereld is gestrand, en wat de mensheid ermee aan zou moeten. Uiteindelijk wordt het Bouwplan herenigd, en dan gebeurt er ook echt iets.

11. Kunt u wat over uw nieuwe serie vertellen die u uitgebracht heeft?

In *Ontdekking van de mens* schets ik hoe de wereld zich vanaf nu tot het einde van de eeuw zou kunnen ontwikkelen, gezien door de ogen van mijn alter ego Jack Newman, een 'intelligent genetic design' kloon die in 2048 wordt geboren. De veranderingen in de wereldmaatschappij die ik tijdens mijn leven heb zien gebeuren, zijn niets vergeleken bij de dramatische ontwikkelingen waarvan Jack deelgenoot is in de tweede helft van deze eeuw. De voornamelijk werkloze wereldbevolking is compleet verslaafd aan en afhankelijk van online-technologie, de democratisch-humanistische samenleving begint uiteen te vallen en de mensheid raakt verward in contacten met buitenaardse beschavingen die haar bevattings- en beïnvloedingsvermogen ver te boven gaan.

Ontdekking van de mens gaat ook over het collectief door de vingers laten glippen van de unieke kans op een grootse en meeslepende toekomst voor de mensheid.

Als evolutiebioloog besef ik hoe bijzonder het is dat de natuur ons als enige soort in de vier miljard jaar oude geschiedenis van het leven op Aarde de kans heeft gegeven om te ontsnappen aan genetisch geprogrammeerde gedrag patronen. Als enige soort kunnen wij een vorm van vrijheid verwerven in ons voelen, denken, willen en handelen. Als enige soort hebben wij het vermogen gekregen om te ontsnappen aan deze planeet, om verre werelden te veroveren, om eeuwig op ontdekkingsreis te gaan in het eindeloze heelal. Een halve eeuw geleden, ten tijde van de bemande reizen naar de maan, leek het er even op dat we die weg ook zouden inslaan. Maar sinds de komst van het internet hebben we ons massaal naar binnen gekeerd en verliezen we ons in onze zelfgemaakte digitale wereld, laten we ons leven door online gemak en virtueel vermaak.

Je zou kunnen denken dat de mensheid zich eindelijk aan het verenigen is tot één vredelievende wereldmaatschappij. Gedreven door één belofte: eeuwige industriële, technologische en economische groei en onbegrensde wetenschappelijke en medische vooruitgang. Maar deze belofte is fictief. De leegte die we voelen, en die ons steeds dieper doet wegkruipen in de virtuele wereld, is het ontbreken van een groots en meeslepend levensdoel in de echte wereld.

In *Ontdekking van de mens* ontworstelt hoofdpersoon Jack Newman zich tegen wil en dank van zijn verslaving aan online technologie en virtueel vermaak, en wordt hij meegesleurd in het grootse en meeslepende intellectuele avontuur van het ontwikkelen van a-sterfelijkheid en interstellair ruimtevaart, met als doel om op zoek te gaan naar buitenaards leven, en om goed voorbereid te zijn op ontmoetingen met buitenaardse beschavingen.

Jack wordt echter tegengewerkt in zijn streven en voordat hij als a-sterfelijke astronaut kan vertrekken naar andere sterrenstelsels, verschijnt er een buitenaardse legermacht aan de

Aarde hemel. Pas als de bommen vallen, weet hij zich volledig los te trekken uit het virtuele moeras waarin de mensheid zo massaal en diep is weggezonken, en ziet hij in waarvoor hij is gemaakt in het intelligent genetic design laboratorium. Hij is gemaakt om zich te meten met deze vreemde vijand.